

правової соціальної держави, здійснення конституційної, адміністративно-територіальної та судової реформ в Україні, децентралізації виконавчої влади, боротьби з корупцією, а також правових аспектів європейської та міжнародної інтеграції України;

– взяти активну участь у реалізації запланованих заходів до 100-річного ювілею НАН України;

– продовжити розвиток фундаментальних та прикладних наукових досліджень у рамках цільових комплексних програм;

– активізувати на базі Інституту діяльність постійно діючого семінару щодо методології досліджень актуальних політико-правових проблем;

– поліпшити підготовку наукових кадрів вищої кваліфікації в аспірантурі та докторантурі;

– з метою посилення зв'язків юридичної науки з практикою науковим співробітникам Інституту поглибити подальшу співпрацю з Верховною Радою України, Адміністрацією Президента України, Кабінетом Міністрів України, Міністерством юстиції України, Генеральною прокуратурою України, Конституційним Судом України, Верховним Судом України;

– продовжувати заходи щодо розширення та постійного оновлення сайту Інституту у мережі Інтернет, активізувати популяризацію видань Інституту в засобах масової інформації та на електронних носіях; здійснити роботи по створенню електронного каталогу наукової бібліотеки Інституту в рамках реалізації Програми інформатизації НАН України;

– вдосконалювати координацію фундаментальних правових досліджень. Провести у першому півріччі 2018 р. засідання Наукової ради НАН України з координації фундаментальних правових досліджень;

– розширити міжнародне наукове співробітництво у правовій сфері, зокрема, з науковими установами Білорусі, Литви, Молдови, Польщі, Угорщини, Чехії тощо.

Завершити видання Енциклопедії міжнародного права в 3-х томах, активізувати участь у підготовці національних енциклопедичних видань, зокрема: «Великої української юридичної енциклопедії».

М. М. ШУМИЛО,

доктор юридичних наук;

Г. М. ГУРОВА,

кандидат юридичних наук

**VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ПРАВОВА РЕФОРМА: КОНЦЕПЦІЯ, МЕТА, ВПРОВАДЖЕННЯ»
ДО 85-РІЧЧЯ АКАДЕМІКА НАПрН УКРАЇНИ
ЯРОСЛАВНИ ШЕВЧЕНКО**

23 листопада 2017 р. в Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, відбулася науково-практична конференція-зустріч українських та іноземних вчених-правників, представників різних галузей права для обговорення

актуальних тем сьогодення через призму правової реформи, її концепцій, цілей та шляхів впровадження. Організатором конференції є Рада молодих вчених Інституту. Метою конференції було не тільки підведення підсумків новочасних наукових пошуків, але і бажання відродити традиції наукового спілкування, знайомства молодих науковців із відомими вченими для подальшої співпраці.

Відкрив конференцію з вітальним словом академік НАПрН України, директор Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України **Ю. С. Шемшученко**. Наукову доповідь щодо сучасних проблем конституційного права виголосив заступник директора Інституту **О. В. Скрипнюк**, у якій розкрив підстави та концепт поточної конституційної реформи. Голова Ради молодих вчених Інституту **М. М. Шумило** подякував учасникам конференції, підкреслив актуальність її цьогорічної теми та важливість наукової спадщини професора Ярославни Миколаївни для сучасної науки цивільного права, презентував збірник, який вийшов друком і розданий учасникам. Збірник складається із трьох частин: (1) біографія та статті-розвідки на основі наукових праць Я. М. Шевченко, (2) вибрані праці Я. М. Шевченко та (3) статей-наукових пошуків з проблеми правової реформи вчених з України, Литви, Естонії, Польщі, Білорусі, Росії, Молдови.

Перша частина конференції була присвячена вшануванню пам'яті Я. М. Шевченко теплими словами. Зокрема, **О. Моляко** розповіла про наукову спадщину Я. М. Шевченко, її біографічні дані та особисті якості. Наголосила на активній участі Я. М. Шевченко у громадській діяльності як на виробництві, так і під час навчання в аспірантурі. Про її високі професійні здобутки свідчить робота над цивільним процесуальним кодексом, доповіддю від імені України про виконання Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації відносно жінок, яка виголошена на засіданні 2-ої сесії Комітету з ліквідації всіх форм дискримінації жінок ООН та іншими проектами. Донька Ярославни Миколаївни **О. Шевченко** відмітила такі її риси, як перфекціонізм, гостинність, життєрадісність, активність; **Р. Стефанчук**, як її учень, розтлумачив наукову місію Я. М. Шевченко як побудову конкурентної наукової школи; **Н. Оніщенко** згадала про співпрацю з Ярославною Миколаївною у сфері дослідження гендерної політики, яка втілилась у 3 монографіях, відзначила притаманну їй жіночність. **І. Северюкова** відзначила, що Я. М. Шевченко заклала основи сучасного підходу до розуміння права власності в тій моделі, в якій він існує сьогодні, а саме як суб'єктивного права панування особи над річчю. **І. Проценко** доповіла про особливості закріплення права власності в Законі України «Про міжнародне приватне право» та висвітлення цього питання в працях Ярославни Миколаївни.

У другій частині конференції виступили науковці з провідних навчальних закладів та наукових центрів України, Білорусі, Молдови та Польщі, а також юристи практики з доповідями, присвяченими актуальному питанню правового реформування. **Ярослав Ніссіловскі** з університету м. Гданська (Польща) висвітлив питання сигналізації проблем революції та реформи в праві. Проаналізовано етапи змін, які пройшли в польській системі права після політичної трансформації у 1989 р. з особливою увагою щодо змін у праві, обумовлених вступом Польщі до Європейського Союзу. Основна ідея, висловлена в доповіді полягала в тому, що хоча революцію в праві можна оцінити позитивно або

негативно, еволюція права та відповідні реформи, якщо вони є соціально прийнятними, повинні оцінюватись позитивно. Інший гість із Гданського університету, *Бартош Шольц-Нартовскі* виголосив доповідь, присвячену детальній характеристиці римського права щодо порядку спадкування. Наголосив, що динаміка розвитку спадкового права обумовлювалася співробітництвом спадкодавця і спадкоємця. Окрема увага в доповіді була приділена бенефіціарній комісії, яка брала участь у спадковому процесі. Особливо цікаво, що всі висновки доповідач робив на основі аналізу першоджерел. Цікавою в контексті перейняття практики імплементації права ЄС до національного правопорядку також була доповідь Кароля Закревські з гданського університету. Оскільки вступ до ЄС є важливим, але складним процесом, він супроводжується вчиненням ряду правозабезпечувальних заходів, до яких належать: внесення мін до Конституції, проведення референдуму. Крім того, зазначив доповідач, під час реалізації імплементації права ЄС до національного, слід усвідомлювати факт, що з цього часу вводиться засада переваги європейського права над національним, а у випадку колізії норм європейського права та Конституції, до останньої мають бути внесені відповідні зміни. Достатньо детально розглянуто також юридичне значення актів з імплементації європейського права, зокрема директив, розпоряджень і рекомендацій і висновків. Як висновок констатовано, що право ЄС проникло у регулювання у всіх суспільних відносин держави. Окрім гостей з Польщі, конференцію відвідала *Ірина Комоцька* з Національного центру законодавства і правових досліджень Республіки Білорусь, яка розкрила актуальні питання пенсійного забезпечення громадян України та Республіки Білорусь. В своїй доповіді вона відзначила, що останнім часом накреслилась тенденція збільшення міжнародної міграції населення, зокрема з України до Республіки Білорусь. Пенсійне забезпечення громадян України в Білорусії регулюється значною кількістю міжнародних договорів та національним законодавством Республіки Білорусь, при цьому перші мають вищу юридичну силу у випадку виникнення правової колізії. Доповідачка наголосила, що наразі існують проблеми підтвердження стажу громадян України, які здійснювали трудову діяльність на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей. Водночас, для інших громадян України, які опинилися в складній життєвій ситуації передбачено ряд пільг та гарантій в соціально-трудовій сфері, зокрема безоплатність медичного забезпечення, освіти та інші. Окремо було вказано на різницю в підрахунку трудового стажу за законодавствами України та Республіки Білорусь, згідно з якими для українських громадян передбачені пільгові умови підрахунку стажу при визначенні права на пенсію та її розміру. Підсумувала І. Комоцька свою доповідь вказівкою на доцільність розширення взаємодії і співробітництві обох держав у сфері розробки і прийняття двохсторонніх міжнародних угод з питань пенсійного забезпечення їх громадян, побудованого на пропорційному принципі. Висловив свою думку з приводу концептуальних засад правової реформи на прикладі цивільного законодавства також гість з Молдови *О. Халабуденко*. Вказав, що наразі відбувається реформування цивільного кодексу Молдови. За основу для його модифікації було взято положення Німецького, Французького, Італійського, Нідерландського, Румунського, Аргентинського, Російського цивільних кодексів, а також закону про приватне право Естонії та окремих директив ЄС. До основних новел, які висвітлив

доповідач, належать: розкриття понять «добросовісність» та «розумність», доповнення базових принципів цивільного права таким як захист особистого приватного та сімейного життя, включення до тлумачення збитків біологічної шкоди, яка полягає у втраті чи зменшенні здатностей людського тіла, введення правила, згідно з яким керівник юридичної особи не несе відповідальності за управлінські рішення, якщо тільки він не прийняв їх умисно, знаючи про їх шкідливий характер та інші. О. Халабуденко в кінцевому рахунку констатував, що над системністю кодексу ще слід попрацювати.

Спеціальним гостем на конференції був колишній викладач Національного університету «Одеська юридична академія», а наразі суддя господарської палати новоствореного Верховного суду **Є. Краснов**. Він розповів про процедуру відбору до Верховного суду та пов'язані з нею проблеми. Зазначив, що із 116 суддів 26 взагалі не мають суддівського досвіду. Вказав, що науково-консультативна рада в поточному режимі не має можливості працювати, адже попри низьке фінансування перевантажена роботою. Цікавими була також міркування судді про подальші перспективи ефективного функціонування Верховного суду к касаційної інстанції.

Змогу висловитися з приводу актуальних питань правової реформи в Україні мали також науковці з різних навчальних та наукових закладів України, зокрема Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київського університету права, Інституту законодавства Верховної Ради України, Національного університету «Одеська юридична академія», Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди, Львівської філії Міжрегіональної Академії управління персоналом, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та інших.

Н. Вороніна відобразила значення децентралізації бюджетної системи для проведення правової реформи в Україні. Вказала, що за останні три роки на шляху до фінансової децентралізації здійснена значна кількість правових та практичних кроків. Одним із найбільших здобутків цього процесу є розширення повноважень органів місцевого самоврядування щодо адміністрування та контролю за сплатою місцевих податків і зборів, що передбачає наділення місцевих рад правом на встановлення розмірів ставок у широких межах, реалізацію принципу повсюдності щодо бази оподаткування, а також встановлення податкових пільг і преференцій. **Є. Черняк** присвятила свою доповідь інституту конституційної скарги, яка дає громадянам особисто ініціювати вилучення органом конституційної юрисдикції із системи законодавства неконституційні приписи, що, на її думку, сприятиме забезпеченню верховенства права і демократії. Аналіз рішень Конституційного суду України дозволив їй зробити висновок про два найбільш поширені способи використання вже сформульованих ним правових позицій – використання існуючої правової позиції для обґрунтування рішення при вирішенні по суті наступної справи або розширення змісту правової позиції шляхом розширення сфери її дії на інші відносини. Доповідач також висловила думку про те, що важливим стимулювальним фактором для органів конституційної юрисдикції можливість відновлення парламентом або іншим органом положень, безпідставно визнаних неконституційними. **А. Чайковська** розкрила тему правових механізмів запобігання та вирішення

корпоративних конфліктів в контексті реформування корпоративного законодавства. На основі аналізу новел вітчизняного законодавства нею було виділено такі перспективні нововведення: забезпечити учасникам господарського товариства значний простір для врегулювання відносин за допомогою договорів, надати право міноритарним акціонерам вимагати від акціонера-власника 95 % акцій товариства обов'язково придбавати за справедливою ціною акції, що належать таким міноритарним акціонерам і кореспондуюче цьому обов'язку право вимагати обов'язкового продажу акцій міноритарних акціонерів, започаткування механізму рахунку умовного зберігання та інші. *А. Гурова* вказала на відсутність включення до об'єктів оцінки впливу на довкілля космічної діяльності як на прогалину у відповідному законодавстві та накреслила модель її усунення. Запропоновано проводити оцінку впливу космічної діяльності на навколосемний космічний простір, результати якої повинні відобразитися на вдосконаленні ракетобудування в бік його екологізації, а також визначати розмір сплачуваного екологічного податку, який спрямовуватиметься, серед іншого, на очищення навколосемного космічного простору від продуктів космічної діяльності.

У цілому в межах конференції розглянуто найрізноманітніші аспекти правової реформи, а також закладено основу для подальших творчих зустрічей.

З. А. ЗАГИНЕЙ,

доктор юридичних наук,

О. О. КВАША,

доктор юридичних наук,

ПЕРШИЙ КИЇВСЬКИЙ ПОЛІЛОГ ЩОДО АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ: ОХОРОНА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

8 грудня 2017 р. Інститутом держави і права ім. В. М. Корецького НАН України (далі – Інститут) спільно з Національною академією прокуратури України (далі – НАПУ) та за підтримки Координатора проєктів Організації з безпеки і співробітництва в Європі (далі – ОБСЄ) в Україні було проведено міжнародну науково-практичну конференцію на тему: «Національна безпека під охороною кримінальної юстиції: київський полілог». Робота традиційно проходила у давоському форматі. Дискусійними платформами конференції були: «Протидія злочинам проти основ національної безпеки як пріоритетний вектор державної політики України»; «Корупція як загроза національній безпеці України»; «Тероризм і кіберзлочинність: цивілізаційні виклики». Науково-практичний полілог дозволив учасникам заходу обговорити найбільш важливі дискусійні проблеми охорони національної безпеки засобами кримінальної юстиції.

Національними експертами **першої дискусійної платформи «Протидія злочинам проти основ національної безпеки як пріоритетний вектор державної політики України»** виступили: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, завідувач відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою Інституту *О. М. Костенко*, доктор юридичних наук, професор,